

На основу члана 41. став 10. Пословника Владе („Службени гласник РС”, бр. 61/06 – пречишћен текст, 69/08, 88/09, 33/10, 69/10, 20/11, 37/11, 30/13, 76/14 и 8/19 – др. пропис), Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања објављује

**ИЗВЕШТАЈ О СПРОВЕДЕНОЈ ЈАВНОЈ РАСПРАВИ
О ПРЕДЛОГУ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ПЕРИОД ОД 2024. ДО 2026. ГОДИНЕ ЗА
СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ ЗАПОШЉАВАЊА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
ЗА ПЕРИОД ОД 2021. ДО 2026. ГОДИНЕ**

Одбор за привреду и финансије, на предлог Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, донео је Закључак 05 број: 101-12814/2023-1 од 10. јануара 2024. године, којим је одобрено спровођење Јавне расправе о Предлогу акционог плана за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године.

Јавна расправа о Предлогу акционог плана за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године спроведена је у периоду од 12. до 31. јануара 2024. године.

Програм јавне расправе о Предлогу акционог плана за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, са прилозима утврђеним Пословником Владе, објављени су на интернет страници Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања са позивом свим заинтересованим странама да у току трајања јавне расправе доставе своје предлоге, сугестије, иницијативе и коментаре електронским путем на адресу bosko.latkovic@minrzs.gov.rs или редовним поштом на адресу: Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања; Немањина 22-26; 11000 Београд – са назнаком: Јавна расправа или преко портала е-Управа.

Током трајања јавне расправе пристигла су **четири** дописа са сугестијама и појединачним предлозима и примедбама од следећих предлагача:

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме: Мирослава Перишић, председница Управног одбора, Удружење „Жене на прекретници”

Начелна примедба, предлози и сугестије на Предлог акционог плана односе се на потребу да се у свим планираним мерама активне политике запошљавања када се говори о броју незапослених који ће бити укључени у те мере у следеће три године нагласити број или проценат жена (пример: када се говори о обуци за тржиште рада каже се само „У периоду од 2024. до 2026. године планирано је укључивање по 500 незапослених лица, у свакој календарској години”).

Изјашњење: У Стратегији запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, у опису Мере 2.4. Унапређење положаја жена на тржишту рада наведено је „Принцип родно одговорног буџетирања (који је уведен у оквиру укупног буџета за мере

активне политике запошљавања и подразумева подједнако укључивање незапослених жена и мушкараца у мере, укључујући и родно уравнотежене могућности у процесу запошљавања.” Предлогом акционог плана, у оквиру Мере 2.4. Унапређење положаја жена на тржишту рада, на нивоу показатеља резултата „Учешће незапослених жена у финансијским мерама АПЗ у односу на укупан број лица укључених у мере”, циљане вредности за учешће жена износе 57,3%, 58% и 59%, респективно за 2024, 2025. и 2026. годину. Такође, у поглављу XI. КАТЕГОРИЈЕ ТЕЖЕ ЗАПОШЉИВИХ ЛИЦА Предлога акционог плана наведено је „Сходно уведеној пракси родног буџетирања, у мере активне политике запошљавања подједнако ће се укључивати незапослени мушкарци и жене, ради подстицања једнаких могућности за њихово запошљавање”. На основу наведеног, примедба се не прихвата.

Коментар 1 у појединостима: Предложено је да се категорије „лица старости 50 и више година” замени у нову категорију „лица старости 45 и више година”.

Изјашњење: У вези предлога који се односи на увођење нове категорије теже запошљивих лица – лица старости 45 и више година, а посебно дугорочно незапослене жене, указујемо да су категорије теже запошљивих лица утврђене на основу налаза ex-post анализе Националне стратегије запошљавања за период од 2011-2020. године, коју је припремио FREN и ex-ante анализе Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, коју је припремио Институт економских наука. Оба наведена документа садрже екстензиван преглед положаја и трендова на тржишту рада за жене, особе старије од 50 година, особе са инвалидитетом, припаднике ромске националне мањине, младе до 30 година и друге рањиве категорије, што је представљало кључан аналитички материјал за утврђивање категорија теже запошљивих лица. Статистички гледано, у временској серији 2021. - трећи квартал 2023. године повећава се број жена старосне категорије 55+ у укупној регистрованој незапослености (извор података: Национална служба за запошљавање). У посматраном периоду смањен је удео жена старости 45-49 година у укупној регистрованој незапослености те старосне групе и у укупној регистрованој незапослености жена за 0,7 и 0,1 п.п. респективно, жена старости 50-54 године за 0,1 п.п. респективно, док је повећан удео жена старости 55-59 година за 1,2 и 0,5 п.п., као и жена у старосној групи 60-64 године за 3,6 и 2,3 п.п. респективно. Такође, анализирајући податке о регистрованој запослености за период 2020-2022. година, уочава се да нема значајнијих осцилација у уделу жена у укупној регистрованој запослености. Наиме, удео се кретао од 6,4%, 6,6% и 6,6% у периоду 2020-2022. година за старосну групу 45-49, 5,6%, 5,6% и 5,7% за старосну групу 50-54 године и 4,9% за све посматране године за старосну групу 55-59 година. Такође се, на основу ревидираних података из Анкете о радној снази за трећи квартал 2021, 2022. и 2023. године, поређењем података за трећи квартал 2023 године са трећим кварталом 2021. године, закључује да се стопа запослености за женско становништво повећава по већој динамици од стопе запослености за мушко становништво (повећање 2,7 п.п. за жене и 0,3 п.п. за мушкарце), као и да се стопа незапослености смањује по већој динамици (смањење 2,6 п.п. за жене и 0,9 п.п. за мушкарце), односно да се родни јаз, иако и надаље присутан, као и у земљама ЕУ, у Републици Србији смањује. Родни јаз у стопама активности, запослености и незапослености се такође смањује у наведеном периоду. На основу наведеног, нема основа да се предлог прихвати.

Коментар 2 у појединостима: Предложено је да се уведе нова категорија за жене „жене, а посебно старије жене (старости 45 и више година) са фокусом на дугорочно незапослене”.
Изјашњење: Увођење нове категорије – старије жене (старости 45 и више година) образложено је кроз изјашњење на претходни коментар. У вези дугорочно незапослених лица, указује се да је у поглављу XI. КАТЕГОРИЈЕ ТЕЖЕ ЗАПОШЉИВИХ ЛИЦА Предлога акционог плана, као једна од категорија теже запошљивих лица посебно препозната категорија „дугорочно незапослена лица која посао траже дуже од 12 месеци, а посебно незапослена лица која посао траже дуже од 18 месеци”, која имају приоритет приликом укључивања у мере активне политике запошљавања. Наведена категорија обухвата полне, старосне, квалификационе карактеристике незапослених лица која су у статусу дугорочно незапослених.

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме: Биљана Стојковић, Сектор за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог

Начелна примедба, предлози и сугестије на Предлог акционог плана односе се на потребу усклађивања активности у Предлогу акционог плана за период од 2024. до 2026. године за спровођење Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године са одредбама Закона о родној равноправности („Службени гласник РС”, број 52/21) и Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године (Мера 1.1. Подршка иновативним програмима и услугама за активацију жена на тржишту рада, и њихову повећану запошљивост и samozапошљавање, те креирање радних места за жене са додатно отежаним приступом одрживом запошљавању и samozапошљавању; Мера 1.4. Успостављање системске подршке за започињање, развој и раст бизниса у већинском власништву жена и повећање профитабилности њихових предузетничких активности (у циљу повећања обухвата теже запошљивих лица, или лица за која је процењено да се налазе у ризику од дискриминације у области рада и запошљавања) и запажања из дела 4) Рад и запошљавање из Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године („Службени гласник РС”, број 12/22), као и на преформулисање активности у Предлогу акционог плана којима би била обухваћена запажања из Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године („Службени гласник РС”, број 23/22).

Изјашњење: Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године утврђени су општи циљ, посебни циљ и мере, док се Акционим планом разрађују и планирају појединачне активности за спровођење сваке од мера из Стратегије запошљавања. Мишљења смо да је за спровођење мера које су планиране у оквиру Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године, Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године и Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године, потребно планирати активности у оквиру акционих планова којим се операционализује свака од горе наведених стратегија, док се за поједине мере и активности за чију је реализацију у складу са надлежностима неопходна међусекторска сарадња, може дефинисати више носилаца активности.

Коментар 1 у појединостима: Предложено је да се у текст Предлога акционог плана, на страни 11. допуни садржај активности 1.1.4. тако да гласи: Унапређивање система квалификација кроз увођење квалификација (парцијалних, микрокреденцијали) за запошљавање и предузимање посебних мера ради подстицања уравнотежене заступљености полова и целоживотно учење у систему НОКС. Код активности 1.1.5. на истој страни, унети допуну тако да гласи: Израда стандарда квалификација у складу са методологијом за развој стандарда квалификација и употреба родно осетљивог језика за називе квалификација. Код активности 1.1.6. на стр. 11. унети допуну тако да гласи: Израда стандарда занимања у складу са Предлогом методологије за развој стандарда занимања и употреба родно осетљивог језика, за називе занимања.

Изјашњење: Предлог у вези активности 1.1.4. „Унапређивање система квалификација кроз увођење квалификација (парцијалних, микрокреденцијали) за запошљавање и целоживотно учење у систему НОКС” сагледан је у непосредној сарадњи са сектором образовања, с обзиром на надлежности, и није прихваћен са образложењем да се наведена активност односи на унапређивање система НОКС као јавне политике у правцу увођења у систем концепт парцијалних квалификација а не на уписну политику која је релевантна за достављени предлог. Што се тиче употребе родно осетљивог језика за називе квалификација приметили смо да се чланом 37. Закона о родној равноправности став 1. тачка 4. подтачка 3. не предвиђа мера која се односи на стандарде квалификација. Што се тиче употребе родно осетљивог језика за називе занимања, Одлуком о Јединственом кодексу шифара за уношење и шифрирање података у евиденцијама у области рада („Службени гласник РС”, бр. 56/18, 101/20 и 74/21) у тачки 9. наведено је да се изрази који се користе у овој одлуци, а имају родно значење, односе једнако на мушки и женски род. С тим у вези, увођење родно осетљивог језика за занимања није предмет уређења овог акционог плана.

Коментар 2 у појединостима: Предложено је да код активности 2.4.1. Укључивање незапослених жена из посебно осетљивих категорија у мере АПЗ, на стр. 28. у фусноти, треба навести на које се осетљиве групе жена односи та активност, тј. на: „младе особе женског пола у доби од 15 до 25 година; жене у старосној доби 45 година и више; жене које припадају особама са инвалидитетом; жене оболеле од ретких и неизлечивих болести; самохране мајке, жене које су жртве насиља; жене жртве трговине људима; жене које су дискриминисане по било ком основу; жене које су дуготрајно незапослене; жене које су у повећаном ризику од сиромаштва и бескућништва; жене избеглице; жене мигранткиње и тражитељке азила; и друге жене које спадају у категорију тешко запошљивих лица у Републици Србији.”

Изјашњење: Предлогом акционог плана операционализује се Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године са циљем успостављања стабилног и одрживог раста запослености који је заснован на знању и достојанственом раду. Посебни циљеви одговарају на три кључна елемента **тржишта рада**: потражњу, понуду и посредовање међу њима. Такође, посебна пажња усмерена је ка унапређењу положаја на тржишту рада незапослених **жена**, младих (старосна група од 15-30 година старости у складу са одредбама Закона о младима), особа са инвалидитетом, корисника новчане социјалне помоћи и припадника ромске националне мањине, с обзиром на тешкоће са којима се суочавају у процесу интеграције или реинтеграције на тржиште рада, факторе вишеструке теже запошљивости, као и значајне заступљености ових категорија у укупној

регистрованој незапослености. У поглављу XI. КАТЕГОРИЈЕ ТЕЖЕ ЗАПОШЉИВИХ ЛИЦА Предлога акционог плана, јасно су наведене категорије теже запошљивих лица, сходно карактеристикама незапослености и положаја истих на тржишту рада. Сходно наведеном, мишљења смо да нема потребе да се кроз фусноте посебно дефинишу поједине категорије.

Коментар 3 у појединостима: Предложено је да се у текст Предлога акционог плана на стр. 34. код мере 2.7. Побољшање положаја незапослених Рома и Ромкиња на тржишту рада, преформулишу активности од 2.7.1. до 2.7.5 на начин да се не промени суштина истих као и носиоци, али да се сама формулација у потпуности не подудара са активностима 4.2.2 до 4.2.5 садржаних у Акционом плану за период 2022. до 2024. године за спровођење Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године („Службени гласник РС”, број 105/22).

Изјашњење: Активности садржане у Предлогу акционог плана у функцији су остваривања општег и посебних циљева и мера утврђених Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године и надовезују се на активности које су утврђене Акционим планом за период од 2021. до 2023. године, који је усвојен у марту 2021. године, док је Акциони план за период 2022. до 2024. године за спровођење Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године усвојен у септембру 2022. године. Такође, имајући у виду да је питање једнаких могућности и партиципације на равноправној основи припадника ромске националне мањине у свим сегментима друштвено-економског, политичког, културног живота и сл. хоризонтално питање и захтева мобилизацију свих расположивих ресурса (и оних ван система тржишта рада), мишљења смо да управо документ јавне политике који уређује социјално укључивање Рома и Ромкиња, као хоризонтално питање, треба да надаље надограђује активности и мапиране актере за активности које су утврђене секторским документима јавних политика.

Коментар 4 у појединостима: Предложено је да се у оквиру посебног циља 2, који се односи на унапређен положај незапослених лица на тржишту рада, односно, у оквиру мере 2.2, која се односи на унапређење спровођења и креирање нових мера активне политике запошљавања, дода нова активност (2.2.9), Стварање предуслова за запошљавање дуготрајно незапослених лица, младих, и нискоквалификованих лица, као и особа које живе испод прага ризика од сиромаштва, укључујући и особе у ситуацији бескућништва, а који, пре свега, обухватају дестимулацију њиховог учешћа у нестандартним облицима рада, као што су рад на одређено, рад у неформалном сектору, привремени и повремени рад, и стимулисање њиховог увођења у формалне токове на тржишту рада, ради остваривања загарантованих права из области рада, која су им учешћем у нестандартним облицима рада ускраћена. Предлаже се да носилац активности буде Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а да партнер у спровођењу активности буде Национална служба за запошљавање.

Изјашњење: У вези предлога да се у оквиру Посебног циља 2. Мера 2.2. Унапређење спровођења и креирање нових мера активне политике запошљавања, дода активност „Стварање предуслова за запошљавање.....” мишљења смо да предлог не кореспондира са Мером 2.2. и да се може односити на Посебан циљ 1., Мери 1.2. Повећање исплативости и квалитета рада, у оквиру које је предвиђена активност 1.2.3. која се односи

на израду анализе стања у области радних односа и других облика радног ангажовања, у циљу смањења прекарне и рањиве запослености. С тим у вези, сматра се да је наведени предлог већ садржан у активности 1.2.3.

Коментар 5 у појединостима: Предложено је да се у оквиру посебног циља 3, који се односи на унапређен институционални оквир за политику запошљавања, односно, мере 3.1, која се односи на унапређење законодавног оквира, дода нова активност (3.1.6.), Усклађивање заштите од дискриминације из Закона о раду и Закона о забрани дискриминације, односно, уређивање односа ова два поступка и других спорних питања. Предлаже се да носилац активности буде Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а да партнер у спровођењу активности буде Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Такође, предложено је да се дода нова активност (3.1.7), Унапређење нормативног оквира у циљу стварања предуслова за укључивање на тржиште рада миграната и мигранткиња, избеглих лица и лица која су у Републици Србији добила азил, укључујући и њихово уврштавање у категорију „тешко запошљивих категорија”, и пружање подршке у постизању економске независности. Предлаже се да носилац активности буде Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, а партнер у спровођењу активности буде Комесаријат за избеглице и миграције.

Изјашњење: У вези предлога да се дода нова активност (3.1.6.) Усклађивање заштите од дискриминације из Закона о раду и Закона о забрани дискриминације, односно, уређивање односа ова два поступка и других спорних питања, указује се да је у Предлогу Акционог плана, у оквиру Посебног циља 3. Мера 3.1. Унапређење законодавног оквира, планирана активност 3.1.3. Припрема прописа у области рада који су усклађени са правним тековинама ЕУ и међународним стандардима рада, која треба да на свеобухватан начин сагледа све аспекте од значаја за унапређење ове области и предложи системска решења усклађена и са другим прописима. У вези предлога да се дода нова активност (3.1.7.) Унапређење нормативног оквира у циљу стварања предуслова за укључивање на тржиште рада миграната и мигранткиња, избеглих лица и лица која су у Републици Србији добила азил, укључујући и њихово уврштавање у категорију „тешко запошљивих категорија”, указује се да је важећим прописима уређена ова област. Наиме, последњим изменама Закона о запошљавању странаца поменуте категорије (избеглице којима је признато право на уточиште у складу са прописима о азилу и лица из посебне категорије којима је одобрена привремена заштита, жртве трговине људима, односно лица којима је одобрена супсидијарна заштита), сада се третирају на исти начин као и странци којима је одобрено стално настањење, у смислу могућности да самостално учествују на тржишту рада Републике Србије кроз тражење посла и запошљавање, што значајно смањује њихову зависност од послодавца и смањује ризик од злоупотребе овлашћења послодавца у процесу запошљавања, као и при запошљавању. Даље, у складу са Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености, под теже запошљивим незапосленим сматра се незапослени који због здравственог стања, недовољног или неодговарајућег образовања, социодемографских карактеристика, регионалне или професионалне неусклађености понуде и тражње на тржишту рада, или других објективних околности теже налази запослење (чл. 31). Дакле, ово питање је већ уређено прописом док се Акционим планом, на основу објективних критеријума који укључују образовање незапосленог, године живота, радно искуство, пол, период незапослености, место

пребивалишта и сл. утврђује припадност незапосленог одређеној категорији теже запошљивих лица.

Коментар 6 у појединостима: Предложено је да се у оквиру посебног циља 3, који се односи на унапређен институционални оквир за политику запошљавања, односно, мере 3.2, која се односи на јачање капацитета носилаца послова запошљавања, унапређење координисаног деловања и дијалога у области политике запошљавања, додају нове активности (3.2.6), Креирање обука за заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања, а које у обзир узимају све важеће прописе у области недискриминације, усмерене ка незапосленим лицима, али и послодавцима на свим нивоима, као и (3.2.7) Спровођење континуираних обука за заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања, а које у обзир узимају све важеће прописе у области недискриминације, усмерене ка незапосленим лицима, али и послодавцима на свим нивоима. Предложено је да носилац обе активности буде Национална служба за запошљавање, а да партнер у спровођењу активности буде Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Изјашњење: Влада Републике Србије, на предлог Националне академије за јавну управу (у даљем тексту: НАЈУ), на годишњем нивоу, закључком усваја Опште програме обука намењене државним службеницима, запосленима у јединицама локалне самоуправе, као и другим заинтересованим лицима, а које имају за циљ унапређење знања у вези са правним и институционалним оквиром у Републици Србији. НАЈУ је и у 2024. години, кроз усвојени Програм стручног усавршавања, започела тренинг циклус у сврху оспособљавања и усавршавања запослених у јавној управи, као и других заинтересованих лица. Као један од програма издваја се програм унапређења знања у вези с појмом и облицима дискриминације и улогом и надлежностима Повереника за заштиту равноправности. Посебно напомињемо да је НАЈУ надлежна за акредитацију поступка у коме се утврђује испуњеност услова за реализацију програма стручног усавршавања у јавној управи. Циљ акредитације је обезбеђивање најбољих предавача и других реализатора програма који поседују релевантно искуство, знање и вештине у стручним областима за које се спроводе обуке. Дакле, НАЈУ је централна институција система стручног усавршавања у јавној управи Републике Србије са статусом јавно признатог организатора активности образовања одраслих која спроводи селекцију и акредитацију предавача и других реализатора програма стручног усавршавања у јавној управи, а која има сталну листу предавача који поседују сертификате кроз акредитоване програме у циљу пружања адекватних услуге корисницима. Са друге стране, Акционим планом за период 2022-2023. година за спровођење Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године, који је усвојен на предлог Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Активност 3.1.3 гласи „Обуке из области антидискриминације за запослене у органима који делују у осам приоритетних области (1. јавна управа и правосуђе, 2. одбрана, унутрашњи послови и безбедност, 3. образовање, стручно оспособљавање и наука, 4. рад и запошљавање, 5. социјална заштита, 6. становање, 7. здравствена заштита, 8. спорт, култура и медији), где је носилац активности Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, а Активност 4.3.5 гласи „Креирање обуке у области заштите од дискриминације за послодавце који су успоставили интерне механизме за промоцију равноправности и заштиту од дискриминације или намеравају да успоставе овај механизам” и носилац

активности је служба Повереника за заштиту равноправности. Сходно свему наведеном, креирање и спровођење континуираних обука за заштиту од дискриминације у области рада и запошљавања, а које у обзир узимају све важеће прописе у области недискриминације, усмерене ка незапосленим лицима, али и послодавцима на свим нивоима, већ је саставни део докумената јавних политика који уређују област превенције и заштите од дискриминације.

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме: Милена Јанковић, Niras-IP, Пројекат „Знањем до посла – E2E”

Коментар 1 у појединостима: Предложено је да се у Табели Предлога акционог плана, у оквиру Посебног циља 1. Мера 1.5. дода активност (1.5.9.): Израда модела за оцењивање квалитета локалног планског документа у области запошљавања у оквиру одобравања висине износа средстава по захтеву јединице локалне самоуправе за учешће у финансирању мера АПЗ, са роком за завршетак активности 2025. године (како би нови модел могао да се примени у последњој години спровођења Стратегије запошљавања).

Изјашњење: Прихваћено је да се у Табели Предлога акционог плана, у оквиру Посебног циља 1., Мера 1.5, дода активност (1.5.9.): Израда модела за оцењивање квалитета локалног планског документа у области запошљавања приликом одобравања захтева ЈЛС за учешће у финансирању мера АПЗ из буџета РС, са роком за завршетак активности 2025. године, са применом истог од 2027. године. На овај начин ЈЛС би имале довољно времена да у нови документ јавне политике у области локалне политике запошљавања (за период након 2026. године), инкорпорирају елементе на основу којих се врши квалитативна оцена.

ПРЕДЛАГАЧ:

Име и презиме: Невена Трофименко, Београдски центар за људска права

Начелне примедбе, предлози и сугестије на Предлог акционог плана односе се на следеће:

1. Учесницама/има јавне расправе нису доступни подаци о годишњим извештајима о реализацији Акционог плана за период од 2021. до 2023. године – за 2022. годину и половину 2023. године будући да је у документацији за јавну расправу само извештај о реализацији за 2021. годину. Наведено отежава стицање увида у методологију израде новог АП.

Изјашњење: Документација која прати процес јавне расправе састоји се из: Јавног позива за учешће у јавној расправи, Закључка Владе, Програма јавне расправе, Предлога акционог плана за период од 2024. до 2026. године и Обрасца за коментаре. Дакле извештаји о спровођењу Акционог плана за период од 2021. до 2023. године нису саставни део документације која прати процес јавне расправе, али су Извештаји за 2021. и 2022. годину доступни на сајту МРЗБСП.

2. Циљне вредности код неколико показатеља упућују на назадовање у областима на које се показатељи односе. Код: показатеља резултата (мера 1.2.) „Закључени уговори о раду са лицима која је инспекција рада затекла на раду на „црно” у односу на укупан број лица

затечених на раду на „црно”, циљне вредности (67,5% у 2024, 68,75% у 2025. и 70% у 2026.) су ниже од почетне вредности (95% у 2017.).

Код показатеља резултата (мера 1.4.) „Корисници НСП и други корисници услуга социјалне заштите обухваћени интегрисаном услугом” циљне вредности (500 у 2024, 600 у 2025, 700 у 2026.) су ниже од почетне (756 у 2019.). Код показатеља исхода „Платни јаз између мушкараца и жена по старосним групама” (посебан циљ 2) циљне вредности указују на повећање јаза код старосне групе 15-29 (7% у 2024. и 5,9% у 2025.) у односу на почетну вредност (5,4% у 2019.).

Изјашњење: Код мере 1.2. и показатеља. Закључени уговори о раду са лицима која је инспекција рада затекла на раду на „црно” у односу на укупан број лица затечених на раду на „црно” узето је у обзир да је у периоду реализације претходног АП за период 2021-2023. године Инспекторат за рад доставио извештај у коме је наведено да су инспектори рада приликом извршених инспекцијских надзора, затицали на раду „на црно” и радно ангазоване стране држављане, са којима послодавци нису закључили уговоре о раду, нису их пријавили на обавезно социјално осигурање и нису обезбедили дозволе за рад у Републици Србији. Страни држављани затечени на раду „на црно”, након инспекцијског надзора и мера које предузимају инспектори рада, често не заснивају радни однос са послодавцем, већ бивају враћени у матичну државу, а уместо њих се радно ангажују друга лица, такође страни држављани. Наведено је утицало на то да је смањен број лица затечених на раду „на црно” са којима су послодавци након инспекцијског надзора засновали радни однос и сходно наведеној пракси пројектовани су износи индикатора у за наредни период. Код мере 1.4. при изради пројекција код показатеља: Корисници НСП и други корисници услуга социјалне заштите обухваћени интегрисаном услугом, узето је у обзир да је Уставни суд на седници од 21. априла 2022. године, у предмету оцене уставности Закона о социјалној заштити утврдио да одредбе члана 80. став 3. и 4. овог закона нису у сагласности са Уставом и да исте престају да важе даном објављивања одлуке у Службеном гласнику РС (наведене одредбе су се односиле на закључивање споразума између центара за социјални рад и корисника материјалне подршке о активном превазилажењу њихове неповољне социјалне ситуације и могућност умањења и престанка права на материјалну подршку у случају неоправданог неизвршавања обавеза из споразума, као и на овлашћење Владе да прописује мере социјалне укључености). МРЗБСП је у складу са тим 18. октобра 2022. године израдило Упутство за примену мера социјалне укључености на нивоу центара за социјални рад које је прослеђено центрима за социјални рад, на даље поступање. С тим у вези, предложене су реалније циљане вредности. Такође, циљане вредности код показатеља исхода: Платни јаз између мушкараца и жена по старосним групама (Посебан циљ 2.) не представљају жељено стање, већ су пројектоване на основу трендова зарада и платног јаза у претходном периоду.

3. За осам мера у АП је наведено да су регулаторне, а то је случај само са једном (мера 3.1.). Потребно је одредити врсту мере у складу са чланом 53. Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

Изјашњење: Врста/тип мере утврђене су Стратегијом запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године и пренете су у Предлог акционог плана. Указује се да је на Предлог стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, добијено позитивно мишљење Републичког секретаријата за јавне политике, који

је и орган надлежан за примену Закона о планском систему и пратећих подзаконских аката.

4. Код мера којима су предвиђене измене прописа, треба додати називе прописа које би требало изменити како би се реализовале мере јавне политике у складу са чланом 19, став 1, тачка 7. Закона о планском систему и чланом 58, став 3 Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

Изјашњење: У складу са Законом о планском систему пре измена прописа неопходно је припремити ех-рост анализу прописа на основу којих ће се утврдити да ли има основа приступити изменама прописа или припреми нови прописа. С тим у вези нису прецизирани називи прописа.

5. Процењена финансијска средства за реализацију мера АПЗ нису у складу са циљним вредностима постављеним код посебног циља 3 код којег је планирано издвајање за АПЗ у износу 0,13% БДП у 2024. години, 0,16% БДП у 2025. и 0,2% БДП у 2026. години што одговара износима 11,4 милијарде РСД у 2024, 15,1 милијарда РСД у 2025. и 20,3 милијарде РСД у 2026. години (прорачун на основу података о пројектованим износима БДП наведеним у Фискалној стратегији за 2024. годину са пројекцијама за 2025. и 2026. годину). Процењена финансијска средства за реализацију мера АПЗ значајно су мања (за 2,5 милијарди РСД у 2024, 5,8 милијарди РСД у 2025. и 10 милијарди РСД у 2026. години) због чега је потребно исправити податке о процењеним финансијским средствима.

Изјашњење: У делу IV Предлога акционог плана, Процена финансијских средстава неопходних за спровођење Акционог плана, нису приказана сва очекивана средства. У документу је наглашено да су у току преговори за обезбеђивање додатних средстава за реализацију планираних мера из међународних извора финансирања (донације, Оперативни програм ИПА 2024-2027 итд.). Пројекција показатеља „Удео издвајања за мере АПЗ у БДП” од 0,2% БДП у 2026. години је дата у Стратегији запошљавања у Републици Србији за период 2021-2026. године која је усвојена 2021.године и наведена вредност показатеља представља жељено и истовремено реално стање у 2026.години, јер се очекивало значајно повећање опредељених средстава за мере АПЗ из буџета РС, као и средстава донатора и фондова ЕУ, али је раст БДП у РС ипак био значајно већи.

6. Код осам мера (1.4, 1.5, 2.1, 2.2, 2.4, 2.5, 2.6. и 2.7) нису наведена процењена финансијска средства за реализацију мера како је то прописано чланом 19, став 1, тачка 5 Закона о планском систему и чланом 58, став 1, тачка 5 Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика.

Изјашњење: Предлогом акционог плана, код свих наведених мера, јасно је попуњен преглед Извора финансирања мере, Веза са програмским буџетом и Укупна процењена финансијска средства у 000 дин. Такође, на нивоу активности унети су подаци у вези Укупно процењених финансијских средства по изворима у 000 дин. За активности које се реализују од стране запослених у институцијама које су носиоци активности, као редован посао, средства нису приказивана, односно нема додатног издвајања средстава. У табелама су приказани донатори који својим средствима директно финансирају обуке, семинаре, анализе и друге активности и та средства се не налазе на делима надлежних

органа да би могла да буду приказана. Такође, будући да се Акциони план доноси на три године, остављена је могућност да се током спровођења Акционог плана обезбеде додатна донаторска средства за подршку у реализацији појединих активности.

Коментар 1 у појединостима: Предложено је да се циљне вредности за показатељ резултата у оквиру мере 2.5. „Учешће незапослених младих у финансијским мерама АПЗ у односу на укупан број младих на евиденцији незапослених ”разврстају према припадности теже запошљивим групама младих (млади без квалификације и дугорочно незапослени).

Изјашњење: Није могуће унапред дефинисати број младих према припадности категоријама теже запошљивих група младих, имајући у виду динамичност и сложеност фактора који утичу на тржиште рада (технично-технолошки развој, дигитализација, образовне политике, демографске промене, променљиви захтеви послодаваца и сл.). Процентом запошљивости, утврђују се карактеристике младе особе, попут образовања, вештина, искуства које поседује, дужине тражења посла и сл. У складу са утврђеним потребама, лицу се пружа адекватна подршка која је усмерена на његове специфичне циљеве и тренутне околности.

Подаци о младима према припадности категоријама теже запошљивих група младих, биће разврстани и доступни приликом извештавања.

Коментар 2 у појединостима: Код активности 2.5.1. „Укључивање незапослених младих у мере АПЗ” навести податак о укупном броју лица укључених у мере као и о броју лица из група теже запошљивих који ће бити укључени у мере.

Изјашњење: Предлогом акционог плана, на нивоу мере утврђен је показатељ резултата који гласи „Учешће незапослених младих у финансијским мерама АПЗ у односу на укупан број младих на евиденцији незапослених”. Мишљења смо да приказ апсолутних бројева није методолошки исправан, с обзиром да се може десити да не осликава реално стање (може доћи до повећања броја младих укључених у мере, међутим тај податак неће бити релевантан јер не прати промене броја младих на евиденцији. Уколико се повећа број младих на евиденцији незапослених а унапред је одређен број младих за укључивање у мере, последично ће мањи проценат младих бити укључен у мере). Укупан број младих укључен у мере по категоријама теже запошљивих биће доступан приликом извештавања, јер није могуће унапред дефинисати број младих по категоријама теже запошљивих имајући у виду нпр. прилив младих у тој календарској години о чијим карактеристикама и процентом запошљивости не постоје унапред сазнања.

Коментар 3 у појединостима: Одређивање броја младих који треба да буду укључени у поједине програме треба да се заснива на критеријумима ефикасности и ефикасности што није случај у предложеном АП.

Изјашњење: Указује се да је полазна основа за израду Стратегије запошљавања у Републици Србији за период од 2021. до 2026. године, а Предлог акционог плана представља даљу операционализацију исте, била и ех-post анализа Националне стратегије запошљавања за период 2011-2020. године и ех-ante анализа Стратегије запошљавања у Републици Србији за период 2021-2026. године, које су рађене од стране екстерних консултантских кућа, а у оквиру којих је детаљно обрађен релевантност, ефикасност, ефикасност и одрживост. Такође мере активне политике запошљавања у које се могу укључити незапослена лица одређују се на основу индивидуалних потреба сваког

незапосленог али и потреба тржишта рада и послодаваца. Ефекат мера на запошљавање прати се по мерама на 180-дан по изласку из мере/завршетку уговорне обавезе.

У Београду, 5. фебруара 2024. године